

معاونت پژوهشی

جمهوری اسلامی ایران
وزارت صنایع و معدن

سازمان صنایع کوچک و شهرک‌های صنعتی ایران

عنوان:

مطالعات امکان‌سنجی مقدماتی تولید تراورس‌های کامپوزیتی راه آهن

کارفرما:

سازمان صنایع کوچک و شهرک‌های صنعتی ایران

مشاور:

جهاد دانشگاهی واحد صنعتی امیرکبیر

معاونت پژوهشی

تیر ۱۳۸۷

آدرس: تهران - خیابان حافظ - دانشگاه صنعتی امیرکبیر (پلی‌تکنیک تهران) - جهاد دانشگاهی
واحد صنعتی امیرکبیر - معاونت پژوهشی - تلفن: ۰۲۶۸۸۹۲۱۴۳ و ۰۲۶۸۸۰۸۷۵۰ - فکس: ۰۲۶۹۸۴
Email: research@jdamirkabir.ac.ir www.jdamirkabir.ac.ir

خلاصه طرح

نام محصول	خلاصه طرح	
مواد کاربرد	تصویر	
ظرفیت پیشنهادی طرح	(تن)	٥٥٠٠
عمده مواد اولیه مصرفی	تصویر	
میزان مصرف سالیانه مواد اولیه	(تن)	١١٠٠ مواد افزودنی: ٥٥ پلاستیک بازیافتی: ٣٥٢٠، پودر تایر: ٨٢٥، الیاف شیشه: ٢٠٠ هزار عدد
كمبود محصول (سال ۱۳۹۰)	تصویر	
اشتغال زایی	تصویر	
سرمایه‌گذاری ثابت طرح	تصویر	
سرمایه در گردش طرح	تصویر	
زمین مورد نیاز	تصویر	
زیربنا	تصویر	
صرف سالیانه آب، برق و گاز	تصویر	
محلهای پیشنهادی برای احداث واحد صنعتی	تصویر	

تیر ۱۳۸۷	گزارش نهایی	مطالعات امکان‌سنجی مقدماتی طرح‌های صنعتی
صفحه (۳)		مجری: جهاد دانشگاهی واحد صنعتی امیرکبیر - معاونت پژوهشی

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
۶	۱- معرفی محصول.....
۸	۱-۱- نام و کد آیسیک محصول.....
۸	۱-۲- شماره تعریفه گمرکی.....
۹	۱-۳- شرایط واردات.....
۹	۴- بررسی و ارائه استاندارد (ملی یا بین‌المللی).....
۱۰	۵- بررسی و ارائه اطلاعات لازم در زمینه قیمت تولید داخلی و جهانی محصول.....
۱۱	۶- توضیح موارد مصرف و کاربرد.....
۱۱	۷- بررسی کالاهای جایگزینی و تجزیه و تحلیل اثرات آن بر مصرف محصول.....
۱۳	۸- اهمیت استراتژیکی کالا در دنیای امروز.....
۱۴	۹- کشورهای عمدۀ تولید کننده و مصرف کننده محصول (حتی‌الامکان سهم تولید یا مصرف ذکر شود).....
۲۰	۱۰- شرایط صادرات.....
۲۱	۱- وضعیت عرضه و تقاضا.....
۲۱	۲- بررسی ظرفیت پهنه‌برداری و روند تولید از آغاز برنامه سوم تا کنون و محل واحدها و تعداد آنها و سطح تکنولوژی واحدهای موجود، ظرفیت اسمی، ظرفیت عملی، علل عدم پهنه‌برداری کامل از ظرفیت‌ها، نام کشورها و شرکت‌های سازنده ماشین‌آلات مورد استفاده در تولید محصول.....
۲۲	۳- بررسی وضعیت طرح‌های جدید و طرح‌های توسعه در دست اجرا (از نظر تعداد، ظرفیت، محل اجراء، میزان پیشرفت فیزیکی و سطح تکنولوژی آنها و سرمایه‌گذاری‌های انجام شده اعم از ارزی و ریالی و مابقی مورد نیاز).....
۲۲	۴- بررسی روند واردات محصول از آغاز برنامه سوم تا پایان سال ۸۴ (چقدر از کجا)
۲۲	۵- بررسی روند صادرات محصول از آغاز برنامه سوم تا پایان سال ۸۴ و امکان توسعه آن (چقدر به کجا صادر شده است).....
۲۳	۶- بررسی نیاز به محصول با اولویت صادرات تا پایان برنامه چهارم.....

صفحه	عنوان
۲۴	۳- بررسی اجمالی تکنولوژی و روش‌های تولید و عرضه محصول در کشور و مقایسه آن با دیگر کشورها.....
۲۷	۴- تعیین نقاط قوت و ضعف تکنولوژی‌های مرسوم (به شکل اجمالی) در فرآیند تولید محصول.....
۲۸	۵- بررسی و تعیین حداقل ظرفیت اقتصادی شامل برآورد حجم سرمایه‌گذاری ثابت به تفکیک ریالی و ارزی (با استفاده از اطلاعات واحدهای موجود، در دست اجراء، UNIDO و اینترنت و بانک‌های اطلاعاتی جهانی، شرکت‌های فروشنده تکنولوژی و تجهیزات و ...).....
۴۱	۶- میزان مواد اولیه عمده مورد نیاز سالانه و محل تأمین آن از خارج یا داخل کشور قیمت ارزی و ریالی آن و بررسی تحولات اساسی در روند تأمین اقلام عمده مورد نیاز در گذشته و آینده.....
۴۱	۷- پیشنهاد منطقه مناسب برای اجرای طرح.....
۴۳	۸- وضعیت تأمین نیروی انسانی و تعداد اشتغال.....
۴۴	۹- بررسی و تعیین میزان تأمین آب، برق، سوخت، امکانات مخابراتی و ارتباطی (راه - راه‌آهن - فرودگاه - بندر ...) و چگونگی امکان تأمین آنها در منطقه مناسب برای اجرای طرح.....
۴۶	۱۰- وضعیت حمایت‌های اقتصادی و بازرگانی.....
۴۶	- حمایت تعریفه گمرکی (محصولات و ماشین‌آلات) و مقایسه با تعرفه‌های جهانی.....
۴۶	- حمایت‌های مالی (واحدهای موجود و طرح‌ها)، بانک‌ها - شرکت‌های سرمایه‌گذار.....
۴۷	۱۱- تجزیه و تحلیل و ارائه جمع‌بندی و پیشنهاد نهایی در مورد احداث واحدهای جدید.....
۴۸	۱۲- منابع و مأخذ.....

۱۳۸۷ تیر	گزارش نهایی	مطالعات امکان‌سنجی مقدماتی طرح‌های صنعتی
صفحه (۵)		مجری: جهاد دانشگاهی واحد صنعتی امیرکبیر- معاونت پژوهشی

۱- معرفی محصول

محصول مورد مطالعه طرح حاضر تراورس کامپوزیتی راه آهن می‌باشد که در زیر ریل راه آهن قرار داده شده و به عنوان بسترگاه ریل محسوب می‌شود. در حالت کلی یک تراورس راه آهن ضمن محافظت از ریل از طریق انتقال نیرو از ریل و بار روی آن به زمین، باید فاصله مطلوب بین ریل‌ها تحت بارهای مختلف را حفظ کند. فاصله‌ی بین ریل‌ها معمولاً ۵۶,۵ اینچ است. تراورس باید بتواند این فاصله را بدون افزایش بیشتر از ۱۲۵۰۰ اینچ تحت دمایا و بارهای متفاوت حفظ کند. یعنی باید قابلیت تحمل ۲۴۰۰۰ پوند بار جانبی، ۳۹۰۰۰ پوند بار استاتیک عمودی و ۱۴۰۰۰۰ پوند بار دینامیک عمودی را داشته باشد. در غیر این صورت باعث انحراف ریل و از خط خارج شدن قطار و بالتبع تلفات جانی و مالی می‌شود. برای تأمین این منظور تراورس‌های راه آهن باید استحکام و سفتی مناسبی داشته باشند.

یک تراورس با کارایی بالا، علاوه بر استحکام بالا باید مقاوم در برابر اشعه UV و نوسانات دمایی و حمله حشرات بوده و در ضمن عایق خوبی برای جریان الکتریکی باشد تا از برقراری جریان در ریل جلوگیری شود.

تراورس‌های کامپوزیتی که امروزه توجه اکثر راه آهن‌های دنیا را به خود جلب کرده است، روش‌های ساخت کمابیش متفاوتی دارد. در اکثر کشور‌های پیشرفته دنیا از پلاستیک‌های بازیافتی و ضایعات تایرهای اتومبیل و الیاف فایبر گلاس برای تولید این نوع تراورس‌ها استفاده می‌شود. این تراورس‌ها مزایایی دارند که تقریباً پاسخگوی نیاز امروزه راه آهن است.

مزایای تراورس‌های کامپوزیتی عبارتند از:

۱- قدرت و استحکام بالا

۲- عمر مفید ۴۰-۶۰ سال که این خاصیت، هزینه تعویض و تعمیر را به شدت کاهش می‌دهد.

۳- وزن کم

۴- مقاومت خوردگی و مقاومت آتشگیری عالی

۵- هدایت گرمایی و الکتریکی کم

۶- خاصیت میرایی لرزه و صدا

۷- نداشتن خواص مغناطیسی

۸- انعطاف پذیری خوب

۱۳۸۷ تیر	گزارش نهایی	مطالعات امکان‌سنجی مقدماتی طرح‌های صنعتی
صفحه (۶)		مجری: جهاد دانشگاهی واحد صنعتی امیرکبیر- معاونت پژوهشی

۹- مقاوم در برابر نفوذ رطوبت و روغن ها

۱۰- مضررات شیمیایی نداشته و محیط زیست دوست است

۱۱- بعد از پایان عمر مفید می‌توان آن را بازیافت کرده و برای ساخت تراورس‌های جدید استفاده کرد و بدین ترتیب هزینه دفع ضایعات که در مورد سایر تراورس‌ها وجود دارد، در این مورد حذف می‌شود.

در ژاپن و کشورهای اروپایی تراورس‌های کامپوزیتی از پلی یورتان تقویت شده با الیاف شیشه‌ای بلند ساخته می‌شود. این تراورس‌ها در هر طولی و با استفاده از فرایند پالتروزن ساخته می‌شوند از لحاظ ظاهری و نصب شبیه تراورس چوبی بوده اما استحکام کششی و فشاری بالایی داشته و ضریب انبساط خطی و ضریب هدایت گرمایی ناچیزی دارند.

در آمریکای شمالی و سایر کشورهای صنعتی تراورسهای کامپوزیتی از ضایعات پلاستیکی و تایرهای بازیافتی و الیاف شیشه‌ای قطعه قطعه ساخته شده که بیشتر از ۷۰۰ میلیون تن بار ناخالص تحمل می‌کنند.

Rotting wood crossties

Waste plastics going to landfill

Recycled-plastic ties into test track

Taking performance measurements

Eng'd for increased lateral stability

Plastic composite ties in turnout

شکل ۱: تراورسهای کامپوزیتی ساخت شده از پلاستیک‌های بازیافتی

۱۳۸۷ تیر	گزارش نهایی	مطالعات امکان‌سنجی مقدماتی طرح‌های صنعتی
صفحه (۷)		مجری: جهاد دانشگاهی واحد صنعتی امیرکبیر- معاونت پژوهشی

۱- نام و کد آیسیک محصول

متداول‌ترین طبقه‌بندی و دسته‌بندی در فعالیت‌های اقتصادی همان تقسیم‌بندی آیسیک است. تقسیم‌بندی آیسیک طبق تعریف عبارت است از: طبقه‌بندی و دسته‌بندی استاندارد بین‌المللی فعالیت‌های اقتصادی. این دسته‌بندی با توجه به نوع صنعت و محصول تولید شده به هریک کدهایی دو، چهار و هشت رقمی اختصاص داده می‌شود. کدهای آیسیک مرتبط با صنعت تولید تراورس راه آهن در جدول (۱) ارائه شده است. لازم به ذکر است که تراورس کامپوزیتی کد آیسیک مجزایی ندارد.

جدول (۱): کدهای آیسیک مرتبط با صنعت تولید تراورس راه آهن

ردیف	کد آیسیک	نام کالا
۱	۲۰۱۰۱۱۳۳	تراورس راه آهن
۲	۲۶۹۵۱۲۲۱	تراورس سیمانی

۲- شماره تعرفه گمرکی

در داد و ستدۀای بین‌المللی جهت کدبندی کالا در امر صادرات و واردات و مبادلات تجاری و همچنین تعیین حقوق گمرکی و غیره از دو نوع طبقه‌بندی استفاده می‌شود که عبارت است از طبقه‌بندی و نامگذاری براساس بروکسل و طبقه‌بندی مرکز استاندارد و تجارت بین‌المللی بر همین اساس در مبادلات بازار گانی خارجی ایران طبقه‌بندی بروکسل جهت طبقه‌بندی کالاها استفاده می‌شود که در خصوص تولید تراورس راه آهن در جدول (۲) ارائه شده است. گروه شماره تعرفه ۴۴۰۶ مربوط به تراورس‌های چوبی، گروه ۷۳۰۲ آهن مربوط به نوع فلزی و گروه ۶۸۱۰ مربوط به تراورس‌های بتونی می‌باشد. نوع کامپوزیتی تعرفه جداگانه ای ندارد.

مطالعات امکان‌سنجی مقدماتی طرح‌های صنعتی	گزارش نهایی	تیر ۱۳۸۷
مجری: جهاد دانشگاهی واحد صنعتی امیرکبیر- معاونت پژوهشی	صفحه (۸)	

جدول (۲): تعریفهای گمرکی مربوط به صنعت تولید تراورس راه آهن

SUQ	حقوق ورودی	نوع کالا	شماره تعرفه گمرکی	ردیف
		تراورس چوبی برای راه آهن یا تراموای یا همانند	۴۴۰۶	
m ^r	۴	... آگوشه نشده	۴۴۰۶۱۰۰۰	۱
m ^r	۴ سایر	۴۴۰۶۹۰۰۰	۲
		لوازم احداث خط آهن یا تراموای از چدن، آهن یا از فولاد: ریل، کنتر ریل (Contre-rail) و ریل چنگکی یا دندانه‌دار (Rack rail)، سوزن (Point rod)، میله سوزنیانی (Switch blade) تغییر مسیر، تراورس، پشت‌بند (Fish-plate)، ریل نگهدار (Chair). گوشه (Sole plaste)، بالشتک (Chair wedge)، گیره ریل (Rail clip)، صفحه و میله فاصله نگهدار دو ریل (Bedplate) و سایر قطعات برای نصب، اتصال یا استوار کردن ریل‌ها.	۷۳۰۲	
Kg	۱۰	... سایر	۷۳۰۲۹۰۰۰	۳
		اشیاء ساخته شده از سیمان، از بتن یا از سنگ مصنوعی، حتی مسلح شده	۶۸۱۰	
Kg	۱۵	... سایر	۶۸۱۰۹۹۰۰	۴

۳-۱- شرایط واردات

با مراجعه به کتاب مقررات صادرات و واردات بازرگانی ، نتیجه گیری شده است که محدودیت خاصی برای تراورس‌های بتونی وجود ندارد و لذا کلیه واردکنندگان می توانند به هر تعداد با حقوق ورودی ذکر شده در جدول (۲) اقدام به واردسازی آن نمایند.

۴- بررسی و ارائه استاندارد (ملی یا بین‌المللی)

همانطور که گفته شد تراورس‌های کامپوزیتی هنوز در ایران استفاده نمی شود. بنابراین استاندارد ملی در این زمینه وجود ندارد. اما برخی استانداردهای جهانی در مورد تولید و خصوصیات فیزیکی آن در جدول (۳) آورده شده است.

۱۳۸۷ تیر	گزارش نهایی	مطالعات امکان‌سنجی مقدماتی طرح‌های صنعتی
صفحه (۹)		مجری: جهاد دانشگاهی واحد صنعتی امیرکبیر- معاونت پژوهشی

جدول (۳): استانداردهای مرتبط با تراورس‌های کامپوزیتی

ردیف	شماره استاندارد	عنوان استاندارد	مرجع
۱	D ۶۵۰۷	Standard Practice for Fiber Reinforcement Orientation Codes for Composite Materials	ASTM
۲	E ۱۳۰۹	Standard Guide for Identification of Fiber-Reinforced Polymer-Matrix Composite Materials in Databases	ASTM
۳	۱۷۰۲۵	Compliance and vibration test	ISO
۴	D ۶۱۰۸	Compression modulus & compression yield stress	ASTM
۵	D ۶۱۰۹	Flexural modulus & flexural strength	ASTM
۶		American Railroad Engineering and Maintenance of Way Association specifications for composite railroad ties.	(AREMA) ^۱
۷		Facility for Accelerated Service Testing	(FAST) ^۲

۱. AREMA یک زیر کمیته تراورس‌های مهندسی است که به منظور گسترش راهنمایی‌های مهندسی در زمینه مشخصات و پارامترهای عملکردی تراورس‌های کامپوزیتی است.
۲. FAST در زمینه تست پارامترهای عملکردی تراورس‌های کامپوزیتی است.

۱-۵- بررسی و ارائه اطلاعات لازم در زمینه قیمت تولید داخلی و جهانی محصول

قیمت داخلی تراورس کامپوزیتی به علت عدم تولید در داخل کشور موجود نیست.

قیمت داخلی تراورس بتونی : ۱۱۰۰۰۰۰ ریال

قیمت جهانی تراورس کامپوزیتی: قیمت متوسط این تراورس‌ها در دنیا حدود ۱۰۰ دلار است. اما در صورتی که از پلاستیک‌ها و تایرهای بازیافتی استفاده شود این قیمت کاهش یافته و در حد قیمت تراورس‌های چوبی با کیفیت بالا خواهد بود. در محاسبات اقتصادی قیمت هر کیلوگرم تراورس کامپوزیتی ۱۲۰۰۰ ریال می‌باشد.

۶-۱- توضیح موارد مصرف و کاربرد

تراورس‌ها همانطوری که از اسم آنها مشخص است، قطعاتی هستند که در خطوط ریلی مورد استفاده دارند. ذیلاً این موارد شرح داده شده است.

۱. خطوط ریلی راه آهن خارج شهر (راه آهن جمهوری اسلامی ایران)

خطوط ریلی راه آهن مهمترین و بیشترین مورد مصرف تراورس‌ها می‌باشد. و همانطوری که پیشتر نیز شرح داده شد بصورت اجتناب ناپذیر در کلیه این خطوط تراورس‌ها حضور دارند.

۲. خطوط ریلی داخل شهر (مترو)

خطوط ریلی داخل شهر نیز از تراورس‌ها استفاده می‌نمایند.

۳. خطوط ریلی داخل کارخانجات

برخی کارخانجات که از مواد اولیه زیاد استفاده می‌کنند به منظور تسهیل حمل مواد از خط آهن استفاده می‌کنند. لذا در این مکان‌ها نیز از تراورس استفاده می‌شود.

شایان ذکر است که در کلیه موارد ذکر شده تراورس به منظور نصب زیر ریل راه آهن کاربرد دارد.

۶-۷- بررسی کالاهای جایگزینی و تجزیه و تحلیل اثرات آن بر مصرف محصول

با این که هنوز ۹۱,۵ درصد تراورس‌های جهان، تراورس‌های چوبی اصلاح شیمیایی شده و ۸,۵ درصد، بقیه تراورس‌ها مثل بتونی و آهنی و کامپوزیتی است. اما با توجه به مزایای واضح تراورس کامپوزیتی نسبت به بقیه انواع تراورس‌ها، این کالا به زودی بازار‌های جهانی تراورس را در اختیار خود می‌گیرد. لازم به ذکر است که عمر بالای این تراورس‌ها باعث صرفه جویی در هزینه تعویض و تعمیر شده و از طرفی در صورت استفاده از ضایعات بازیافتی پلاستیک و تایر، هزینه کلی این کالا کاملاً مناسب بوده و در حد هزینه یک تراورس چوبی با کیفیت بالا خواهد بود. برای روشن تر شدن مطلب در زیر مقایسه‌ای بین تراورس کامپوزیتی با بقیه‌ی تراورس‌های موجود انجام شده است.

- مقایسه اقتصادی تراورس‌های چوبی با تراورس‌های کامپوزیتی:

۱. زمان تولید کلی تراورس چوبی (تبديل از درخت به تراورس) ۱۲-۱۸ ماه است اما برای تراورس کامپوزیتی ۸ ساعت است.

تیر ۱۳۸۷	گزارش نهایی	مطالعات امکان‌سنجی مقدماتی طرح‌های صنعتی
صفحه (۱۱)		مجری: جهاد دانشگاهی واحد صنعتی امیرکبیر- معاونت پژوهشی

۲. هزینه‌ی کلی یک تراورس علاوه بر هزینه مواد اولیه و تولید شامل هزینه نصب، محافظت و تعویض است که با این معیارها تراورس‌های کامپوزیتی کمترین هزینه را دارند چون عمر مفید آنها پنج برابر عمر تراورس چوبی است.

۳. بیشتر از ۸۰ درصد مواد مورد استفاده در ساخت تراورس‌های کامپوزیتی از پلاستیکها و تایرهای و الیاف بازیافتی است. یعنی در هر مایل تراورس، با بازیافت ۲ میلیون بطری پلاستیکی، ۹ میلیون کیسه پلاستیکی و ۱۰ هزار تایرهای ضایعاتی اتومبیل، بیشتر از ۸۰۰ درخت صرفه جویی می‌شود.

۴. نکته آخر اینکه تراورس‌های چوبی بعد از خراب شدن باید دور انداخته شوند و این یک هزینه دفع ضایعات را هم به راه آهن تحمیل می‌کند. در حالیکه تراورس‌های کامپوزیتی بعد از خراب شدن کاملاً قابلیت بازیابی شدن و استفاده در ساخت تراورس‌های جدید را دارند. با تمام مزایای گفته شده و این که قیمت یک تراورس کامپوزیتی از مواد بازیافتی معادل با قیمت تراورس‌های چوبی است کاملاً مشخص است که یک تراورس کامپوزیتی تا چه اندازه می‌تواند جایگزین مناسبی برای تراورس‌های چوبی باشد.

- بعد از تراورس‌های چوبی، تراورس‌های آهنی مورد استفاده گرفتند. این تراورس‌ها اگر چه مانند تراورس چوبی در معرض خطرات پوسیدگی و هجوم حشرات نیستند اما بسیار سنگین بوده و در معرض خطر زنگ زدگی قرار دارند و نیاز به مراقبت پیوسته داشته و هزینه نصب و نگهداری آن‌ها بالاست. از طرفی هنگام استفاده سر و صدای زیادی هم ایجاد می‌کنند. بنابراین کالای جایگزینی محسوب نمی‌شوند.

- تراورس‌های سیمانی: این تراورس‌ها در قرن ۱۹ گسترش یافت و در در قرن ۲۰ در کشورهای فرانسه، آلمان و انگلیس بسیار مورد توجه قرار گرفت. چون در ترافیک‌های سنگین خوب عمل می‌کرد. اما این تراورس‌ها دارای معایبی به قرار زیر نیز می‌باشند:

۱- ساخت این تراورس هزینه بردار است.

۲- با گذشت زمان مخصوصاً در شرایط جوی محرک دچار ترک خوردگی شده و خرد می‌شود.

۳- در تراورس‌های تقویت شده با آهن ترک‌های موجود باعث اکسیداسیون میله داخل آن می‌شود.

۴- به علت سفت بودن زیاد، این تراورس‌ها دچار نقص زود هنگام شده و تنفس وارد را به خوبی جذب نمی‌کنند.

۵- نصب آن نسبت به تراورس چوبی و کامپوزیتی مشکلتر است.

بدین ترتیب تراورس‌های کامپوزیتی می‌تواند جایگزینی مناسب برای تراورس سیمانی باشد.

۱۳۸۷ تیر	گزارش نهایی	مطالعات امکان‌سنجی مقدماتی طرح‌های صنعتی
صفحه (۱۲)		مجری: جهاد دانشگاهی واحد صنعتی امیرکبیر- معاونت پژوهشی

در شمال آمریکا تراورس های چوبی به خاطر شرایط جوی و هزینه کمتر ساخت و آسانتر بودن نصب متداول‌تر از سیمانی و آهنی است. اما بدلاً لیل گفته شده و معایبی که داشت امروزه در امریکا و اروپا جایگزینی انواع تراورس ها با تراورس های کامپوزیتی کاملاً رواج یافته است.

۸- اهمیت استراتژیکی کالا در دنیای امروز

حمل و نقل ریلی در تمام نقاط جهان، روز به روز در حال افزایش چشمگیر است، با توجه به آمار سال ۲۰۰۶ موجود در سایت امور بین الملل راه آهن ایران، ۱۰۲۱۷۴۴ کیلو متر خطوط ریلی در تمام کشورهای جهان وجود دارد که توسط آن سالانه ۲۳۵۱۰۰۷ میلیون نفر کیلومتر مسافر و ۹۱۵۴۵۶۱ میلیون تن کیلومتر بار جابه جا می شود با توجه به این ارقام چشمگیر و همچنین استراتژیکی بودن حمل و نقل ریلی در هر کشور، لزوم گسترش وسایل و تجهیزات حمل و نقل ریلی کاملاً مشخص می شود و بدین ترتیب تراورس به عنوان یکی از این تجهیزات نقش مهمی در صنعت حمل و نقل ریلی ایفا کرده و باید همانند سایر کشورهای پیشرفته‌ی دنیا در ایران هم نسبت به ساخت و نصب تراورس های جدید تر و با کارایی بالاتر اقدام شود. تراورس کامپوزیتی با دارا بودن عمر مفید چندین برابر و توانایی فوق العاده در میرایش و جذب لرزه و صدا می تواند دستاورد بسیار مهمی در صنعت ریلی و محافظت از ریلها باشد. از طرف دیگر، از تقریباً ۹۳۰ میلیون تراورس مورد استفاده در خطوط ریلی ایالت متحده هر ساله ۱۵ میلیون تراورس نیاز به تعمیر و یا تعویض دارند و این، ضرورت استفاده از تراورس های با عمر مفید بیشتر را کاملاً نشان می دهد.

در کشور ما هم سالیانه مقادیر بسیار زیادی تراورس راه آهن تعویض یا بهسازی می گردد و این جدای از هزینه هنگفت بستن خط و تغییر ریل ها و زیرسازی های لازم است. اما اگر همین تراورس ها با کامپوزیت تقویت شوند عمر ۷ ساله تراورس ها را تا ۳۰ سال می توان افزایش داد و در ازای پرداخت هزینه اولیه دو یا سه برابر، هزینه تعمیر و تعویض تا ۴ برابر کاهش می یابد و در نهایت صرفه اقتصادی دارد.

۹- کشورهای عمدۀ تولید کننده و مصرف کننده محصول (حتی‌الامکان سهم تولید یا مصرف ذکر شود)

با دارا بودن مزایای بسیار تراورس‌های کامپوزیتی طبیعی است که بسیاری از کشورهای توسعه یافته و در حال توسعه جهان به این تکنولوژی روی می‌آورند در این میان نقش چندین کشور از بقیه پر رنگتر است، از جمله:

- در قاره آمریکا : ایالت متحده امریکا، کانادا، مکزیک - در اروپا: فرانسه، ایتالیا، اسپانیا ، انگلیس و پرتغال
- در آسیا : ژاپن، چین و هند.

در این قسمت چند کمپانی که جزو تولید کنندگان عمدۀ تراورس‌های کامپوزیتی هستند با ذکر مواد اولیه مورد استفاده، روش تولید، برخی خصوصیات تراورسها و ظرفیت تولید معرفی می‌شوند.

North American Technologies Group, Inc.(NATK) .۱

شرکت تای تک واقع در هوستون در ایالت تگزاس، یک واحد تابعه از گروه تکنولوژیهای آمریکای شمالی است. این شرکت بیش از ۱۰ سال است که در زمینه توسعه و آزمایش تراورس‌ها (چوبهای عرضی که در زیر ریل راه آهن قرار می‌گیرند) کار می‌کند. تای تک با استفاده از پلاستیک بازیافتی و مواد دور ریختنی که با افزودنی‌ها و پر کننده‌های ویژه‌ای مخلوط شده‌اند، یک نوع تراورس ساخته است. تراورس‌های تای تک هم اندازه تراورس‌های چوبی هستند و می‌توانند همانند چوب میخ کوبی شوند. برخلاف چوب این تراورس‌ها نمی‌شکند و ترک برنمی‌دارند، همچنین مستعد پوسیدگی نیستند، حشرات نمی‌توانند به آنها آسیبی بزنند و خواص خود را نیز به مدت طولانی تری حفظ می‌کنند. هشتاد درصد محتوای این تراورس‌ها را ضایعات بازیافتی کم قیمت، مثل ضایعات رزینی آسیاب شده، لاستیک خرد شده از تایرهای بازیافتی و ضایعات فیلم‌های پلی اتیلنی با دانسیته بالا تشکیل می‌دهند. به این مواد اصلی، پرکننده‌ها و تقویت کننده‌ها نیز افزوده می‌شوند. سپس تراورس‌ها، قالبگیری شده و درون قالب، سرد می‌شوند تا شکل و ابعاد مناسب خود را حفظ کنند.

تای تک امیدوار است که بیش از پنج درصد بازار تراورس‌های عرضی جهان را در اختیار بگیرد. به این ترتیب سالانه بیش از سه میلیون تراورس تولید خواهد کرد. تراورس‌های کامپوزیتی با داشتن قیمتی معادل قیمت بهترین نوع چوبی آن، از مزایای دیگری نظری سهولت کاربرد، عمر طولانی تر و خواص مکانیکی بهتر برخوردار هستند که اقتصادی بودن استفاده از آنها را مسلم می‌سازد. علاوه بر اینها مواد اولیه مورد استفاده

۱۳۸۷ تیر	گزارش نهایی	مطالعات امکان‌سنجی مقدماتی طرح‌های صنعتی
صفحه (۱۴)		مجری: جهاد دانشگاهی واحد صنعتی امیرکبیر- معاونت پژوهشی

برای ساخت این تراورس‌ها اغلب از مواد ارزان هستند که از ضایعات کارخانجات دیگر به دست آمده‌اند. این مساله علاوه بر ایجاد یک منبع درآمد برای این کارخانجات منجر به خروج آن‌ها از طیف آلاینده‌های زیست محیطی و تبدیل به مواد بازیافت شده و مفید می‌گردد. به علت عدم پوسیدگی، استفاده از این تراورس‌ها در مناطق مرطوب به صرفهٔ تراز نوع چوبی آن است. با توجه به قابلیت تولید ۲۲۰۰۰ تراورس در هر ماه، وجود بازار بزرگی در جهان برای این محصول قابل تصور است. روش جدید، همچنان که شرکت تای‌تک پیش‌بینی کرده است، سهم خوبی از بازار را بدست خواهد‌آورد. مشخصات فنی تراورس تولیدی شرکت تای‌تک در جدول زیر آورده شده است.

جدول (۴): مشخصات فنی تراورس کامپوزیتی تولید شده توسط شرکت تای‌تک

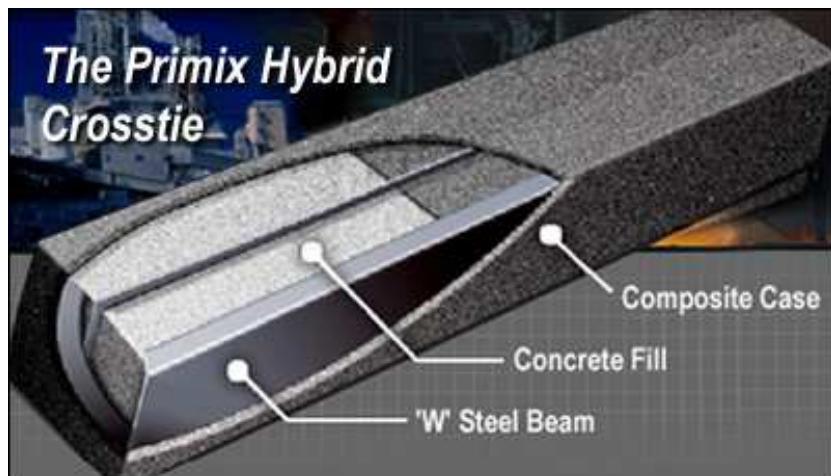
APPEARANCE	Black
SIZE	۷"x۹"x۹' Standard
WEIGHT	۲۴۰ to ۲۷۵ Lbs.
SURFACE HARDNESS	۵,۰۰۰ - ۷,۰۰۰ Lbs.
DENSITY	۶۰ - ۷۲ Lbs. per cubic foot
COEFFICIENT OF THERMAL EXPANSION	$۳,۹۳ \times 10^{-5}$ per ۱۰۰ Deg. F. change
MODULUS OF RUPTURE	۲,۰۰۰ PSI
MODULUS OF ELASTICITY	۲۵,۰۰۰ PSI
COMPRESSION	۳,۰۰۰ PSI
FLAMMABILITY	No combustion after ۲۰ seconds of impinging flame; self extinguished after ۱۲۰ seconds of impinging flame
SPIKE INSERTION	۴,۰۰۰ Lbs.
SPIKE LATERAL	۲,۰۰۰ Lbs.
SPIKE WITHDRAWAL	۲,۲۰۰ Lbs. (cut spike)
SCREW SPIKE WITHDRAWAL	۵,۰۰۰ Lbs.
RESISTIVITY	۵,۰۰۰+ Mega-ohms @ ۵۰0 volts
AGING (Laboratory)	۷۵% of physical properties retained after ۱۵ years

primix corporation .۲

گروه کامپوزیت‌های دینامیکی با دارا بودن شعبه در شهر کلمبیا امریکا و چین، اولین مبتکر ایجاد

۱۳۸۷ تیر	گزارش نهایی	مطالعات امکان‌سنجی مقدماتی طرح‌های صنعتی
صفحه (۱۵)		مجری: جهاد دانشگاهی واحد صنعتی امیرکبیر- معاونت پژوهشی

تراورس های کامپوزیتی هیبرید است. استحکام و بی همتا بودن این سیستم از هسته فولادی و بتونی که به دور آن پوسته ای از پلاستیک ها و رابرها بازیافتی است، نشات می گیرد. این محصول برای کاربردهای گسترده ای از جمله ریل های تحت بار سنگین، خطوط پر سرعت، مترو و در مناطق گرم، سرد و مرطوب استفاده می شود. میزان تولید سالانه آن ۳۲۰۰۰ هزار تراورس است که در سال های آتی این میزان به یک میلیون تراورس می رسد.

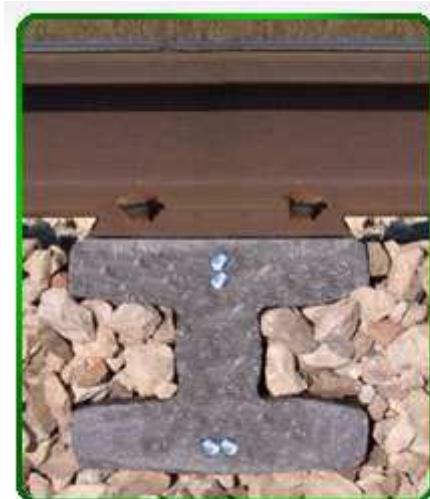

شکل (۲): تراورس کامپوزیتی ساخت شده شرکت primix

(PRT) Performance rail Tie .۳

PRT تولیدکننده هایی تراورس کامپوزیتی با کیفیت بالا است. تراورس های این شرکت که مشخصات آن در زیر آمده است با طراحی قالب مخصوص و مقاومت های جانبی چهار برابر محصولشان، جایگزینی مناسب برای تراورس چوبی هستند.

تیر ۱۳۸۷	گزارش نهایی	مطالعات امکان‌سنجی مقدماتی طرح‌های صنعتی
صفحه (۱۶)		مجری: جهاد دانشگاهی واحد صنعتی امیرکبیر- معاونت پژوهشی

شکل (۳): تراورس کامپوزیتی ساخت شده شرکت PRT

میزان تولید سالانه‌ی این شرکت ۲۵۰۰۰۰ تراورس در هر خط تولید است. خصوصیات تکنیکی تراورس‌های PRT در جدول زیر آورده شده است. جدول (۱-۵) ابعاد و وزن و جدول (۲-۵) خواص مکانیکی این تراورسها را نشان می‌دهد. در جدول (۳-۵) نتایج تست Aging تراورس کامپوزیتی در مقایسه با تراورس چوبی اشباع شده آورده شده است و در ستون آخر درصد خواص باقیمانده پس از تست aging آورده شده است. نتایج تست نشان می‌دهد در تراورس کامپوزیتی پس از تست aging بیش از ۷۰ درصد خواص باقی می‌ماند در حالی که در تراورس چوبی کمتر از ۴۰ درصد خواص باقی می‌ماند.

جدول (۱-۵) : ابعاد و وزن تراورس کامپوزیتی شرکت PRT

Standard Dimensions:	۷"x۹,۲۵"x۱۰,۸"
Weight:	۲۰۰ lbs

جدول (۲-۵) : خواص مکانیکی تراورس کامپوزیتی شرکت PRT

Properties	CavityTie	استاندارد AREMA
Modulus of Elasticity (MOE)	۴۳۱,۴۲۰	۱۷۰,۰۰۰
Modulus of Rupture (MOR)	۳,۳۵۶	۲,۰۰۰
Spike Withdrawal Resistance	۲,۸۳۴	۱,۹۰۰
Electrical ohms Impedance	۹۱۰,۰۰۰	۲۰,۰۰۰

Coefficient of Linear Expansion

3.6×10^{-5}

7.5×10^{-5}

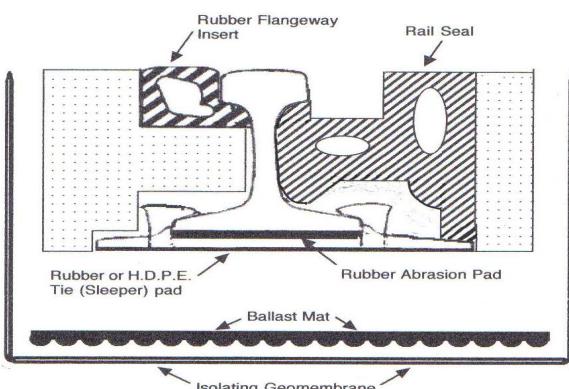
جدول (۳-۵) : تست طول عمر (aging) تراورس کامپوزیتی شرکت PRT

	New	6 cycles (۲۰ years)		Retention	
	تراورس کامپوزیتی	تراورس چوبی	تراورس کامپوزیتی	تراورس چوبی	تراورس کامپوزیتی
Surface Hardness ¹	7.100	4.225	5.071	1.300	74%.
Spike Drive In ¹	5.907	9.300	4.776	3.654	81%.
Spike Withdrawal ¹	2.560	8.000	2.482	1.400	97%.
Spike Lateral Resistance ¹	3.178	3.100	2.932	1.218	92%.
Percent Surface Loss ¹			0.00%	5.20%	

International Track System & EcoRail product .۴

این شرکت محصول خود را از پلاستیکهای بازیافتی مانند پلی اتیلن ساخته و عمر این قطعات را ۵۰ سال تخمین زده است.

شکل (۴): تراورس کامپوزیتی ساخت شده شرکت Track System & EcoRail

بر طبق اطلاعات جمع آوری شده کشورهای عمدۀ تولید کننده و مصرف کننده تراورس کامپوزیتی شامل موارد ذیل می‌باشد.

جدول (۶): کشورهای عمدۀ تولید کننده تراورس کامپوزیتی

ردیف	نام کشور	عنوان محصول
۱	امریکا	تراورس کامپوزیتی راه آهن
۲	کانادا	تراورس کامپوزیتی راه آهن
۳	مکزیک	تراورس کامپوزیتی راه آهن
۴	انگلیس	تراورس کامپوزیتی راه آهن

جدول (۷): کشورهای عمدۀ مصرف کننده تراورس کامپوزیتی

ردیف	نام کشور	عنوان محصول
۱	امریکا	تراورس کامپوزیتی راه آهن
۲	کانادا	تراورس کامپوزیتی راه آهن
۳	مکزیک	تراورس کامپوزیتی راه آهن
۴	انگلیس	تراورس کامپوزیتی راه آهن

– شرکت‌های داخلی عمدۀ تولید کننده و مصرف کننده محصول

در حال حاضر هیچ شرکت داخلی تراورس کامپوزیتی تولید نمی‌کنند ولی چند تولید کننده تراورسهای بتنی عمدۀ مطابق جدول زیر می‌باشد.

مطالعات امکان‌سنجی مقدماتی طرح‌های صنعتی	گزارش نهایی	تیر ۱۳۸۷
مجری: جهاد دانشگاهی واحد صنعتی امیرکبیر - معاونت پژوهشی		صفحه (۱۹)

جدول (۸): برخی تولیدکنندگان عمدۀ تراورس بتنی در ایران

ردیف	نام کارخانه	نوع تولیدات	محل کارخانه
۱	شرکت سی بی جی	تراورس بتنی	شهرود
۲	شرکت خدمات خط و ابنيه فنی راه آهن	تراورس بتنی	اندیمشک

صرف کننده عمدۀ تراورس ها، شرکت راه آهن جمهوری اسلامی و متروهای شهری می باشند.

۱-۱۰- شرایط صادرات

تراورس ها دارای وزن بالایی هستند و لذا قیمت آنها در مقایسه با هزینه حمل از میزان پایین تری برخوردار است. از این رو تولید آن اکثراً در کشورهای صرف کننده صورت گرفته و یا اینکه در صورت صادرات، عموماً کشورهای همچو این مقصد صادرات قرار می گیرد. علی ایحال از نگاه مقررات صادراتی می توان گفت که محدودیت خاص برای آن وجود ندارد و در صورتی که قیمت تمام شده در کشور مقصد از توجیه اقتصادی لازم برخوردار باشد، امکان صادرات وجود خواهد داشت.

۱۵۰۰۰	۱	خوزستان	۴
-------	---	---------	---

جدول (۱۰): آمار تولید تراورس در سال‌های اخیر

سال ۱۳۸۵	سال ۱۳۸۴	سال ۱۳۸۳	سال ۱۳۸۲	سال ۱۳۸۱	میزان تولید داخلی	
					واحد سنجش	نام کالا
۶۹۰۰۰	۶۹۴۴۰۰	۲۷۶۸۰۰	۲۷۶۸۰۰	۲۷۶۸۰۰	عدد	تراورس بتنی

۲-۲- بررسی وضعیت طرح‌های جدید و طرح‌های توسعه در دست اجرا (از نظر تعداد، ظرفیت، محل اجراء، میزان پیشرفت فیزیکی و سطح تکنولوژی آنها و سرمایه‌گذاری‌های انجام شده اعم از ارزی و ریالی و مابقی مورد نیاز)

بر اساس آمار وزارت صنایع و معادن در زمینه تولید تراورس کامپوزیتی طرح در دست اجرایی وجود ندارد. ولی برای تراورس بتنی برای تولید ۸۰۰۰۰ تراورس در سال مجوز گرفته شده است.

۳-۲- بررسی روند واردات محصول از آغاز برنامه سوم تا پایان سال ۸۴ (چقدر از کجا با توجه به این که در حال حاضر کالای مورد مطالعه در کشور تولید و یا استفاده نمی‌شود. در نتیجه صادرات و وارداتی برای تراورسهای کامپوزیتی وجود ندارد.

۴-۲- بررسی روند مصرف از آغاز برنامه

مصرف هر کالایی از رابطه‌ی زیر حاصل می‌شود:

مصرف=تولید داخلی + واردات - صادرات

با توجه به این رابطه و آمارهای موجود در مورد تولید داخلی، واردات و صادرات تراورس بتنی میزان مصرف تراورس در سال‌های اخیر حدود ۷۰۰۰۰۰ عدد در سال است که عمدتاً شامل تراورسهای بتنی می‌شود و نوع کامپوزیتی مصرفی ندارد.

تیر ۱۳۸۷	گزارش نهایی	مطالعات امکان‌سنجی مقدماتی طرح‌های صنعتی
صفحه (۲۲)		مجری: جهاد دانشگاهی واحد صنعتی امیرکبیر- معاونت پژوهشی

۲-۵- بررسی روند صادرات محصول از آغاز برنامه سوم تا پایان سال ۸۴ و امکان توسعه آن (چقدر به کجا صادر شده است).

تراورسهای کامپوزیتی تا کنون در کشور تولید نشده اند. لذا صادراتی نیز نداشته اند. ولی آمار صادرات تراورس بتونی در سال اخیر حدود ۵۰۰۰۰ عدد در سال را نشان می دهد. این کالاها عمدتاً به کشورهای عراق، افغانستان و لبنان صادر شده اند. در صورت تولید نوع کامپوزیتی، میزان صادرات این کالا می تواند افزایش یابد.

۶- بررسی نیاز به محصول با اولویت صادرات تا پایان برنامه چهارم

همانطور که گفته شد محصول مورد مطالعه در کشور تولید نمی شود. اما برآورد نیاز به تراورس بتونی نشان می دهد که جمع کل تقاضا در پنج سال آینده در خطوط ریلی بین شهری شامل طرح توسعه (۲۱۴۵۰۰۰ عدد) و نوسازی (۱۷۱۶۰۰۰ عدد) و خطوط ریلی داخل شهری شامل طرح های ایجادی (۳۶۰۳۶۰ عدد) و نگهداری خطوط موجود حدود ۷۵۰۰۰ عدد می باشد.

تذکر : ارقام ارائه شده در بالا، با استفاده از آمار راه آهن جمهوری اسلامی ایران می باشد.

نتیجه گیری از وضعیت عرضه و تقاضای تراورس کامپوزیتی: با توجه به مزایای بسیار خوب تراورس های کامپوزیتی و هزینه پایین تر تولید آن (مخصوصاً در صورت استفاده از مواد بازیافتی) احتمالاً این محصول ۲۰ تا ۳۰ درصد تولید تراورس در کشور را می تواند به خود اختصاص دهد. این رقم خود حدود ۱۴۰ هزار تراورس را شامل می شود که ظرفیت ایجاد ۴ کارخانه را نشان می دهد.

بر اساس آمار گفته شده، طی ۵ سال آینده، سالیانه نزدیک به ۱ میلیون عدد تراورس بتونی مورد نیاز است. بر اساس میزان تولید فعلی و طرحهای در دست اجرا، پیش بینی می گردد تا سال ۱۳۹۰، میزان تولید تراورس بتونی در کشور به حدود ۸۰۰ هزار عدد برسد. برای تولید تراورس کامپوزیتی هیچ طرح در دست اجرایی وجود ندارد. لذا طی ۵ سال آینده حدود ۲۰۰ هزار عدد کمبود در تراورس وجود خواهد داشت.

تیر ۱۳۸۷	گزارش نهایی	مطالعات امکان‌سنجی مقدماتی طرح های صنعتی
صفحه (۲۳)		مجری: جهاد دانشگاهی واحد صنعتی امیرکبیر- معاونت پژوهشی

۳- بررسی اجمالی تکنولوژی و روش‌های تولید و عرضه محصول در کشور و مقایسه آن با دیگر کشورها

این محصول در کشور ما تولید ندارد. اما در کشورهای پیشرفته‌ی دنیا روش‌های مختلفی برای ساخت آن وجود دارد. با مراجعه به سایت‌های اینترنتی و پتنتهای موجود در این زمینه چند روش متداول تهیه تراورس کامپوزیتی به شرح زیر استنتاج شده است.

مقدمه‌ای بر ساخت تراورس کامپوزیتی: اولین گامها در جهت رفع مشکلات تراورس‌های چوبی و افزایش عمر آنها، اصلاح شیمیایی آن‌ها با موادی مانند creosote، arsenic، Chromated copper و برخی ترکیبات شیمیایی دیگر بوده است. روش دیگر استفاده از پلیمرهای بازیافتی مانند پلی‌اتیلن با دانسیته بالا و پایین، پلی‌پروپیلن، اکریلونیتریل بوتاکس استایرن، پلی‌وینیل کلراید به همراه فیلرهای معدنی مانند سنگ آهک، شن و ماسه و سنگ خارا و ... است. در سال ۱۹۹۸ تراورس‌های کامپوزیتی با استفاده از ضایعات پلی‌اتیلن دانسیته بالا، پلی‌پروپیلن، تایرهای بازیافتی به همراه الیاف شیشه ریز شده به عنوان فاز تقویت کننده ساخته شد. در سال ۲۰۰۳ یک نوع تراورس کامپوزیتی با استفاده از پلیمر ترموموست فنولیک به همراه الیاف بلند شیشه با استفاده از فرایند پالتروزن ساخته شد. امروزه در ژاپن و برخی از کشورهای اروپایی تراورس‌های کامپوزیتی از پلیمرهای ترموموست مانند اپوکسی، فنولیک و پلی‌یورتان به همراه الیاف بلند شیشه با استفاده از فرایند پالتروزن ساخته می‌شود. اما در آمریکای شمالی و سایر کشورهای پیشرفته از پلیمرهای ترموموپلاستک و تایرهای بازیافتی اتومبیل به همراه الیاف خرد شده شیشه به عنوان فاز تقویت کننده طی فرایند اکستروژن برای ساخت تراورس‌های کامپوزیتی استفاده می‌شود.

روش برگزیده برای تولید تراورس کامپوزیتی:

مواد اولیه به کار رفته و مقادیر آن به صورت زیر می‌باشد:

مطالعات امکان‌سنجی مقدماتی طرح‌های صنعتی	گزارش نهایی	تیر ۱۳۸۷
مجری: جهاد دانشگاهی واحد صنعتی امیرکبیر- معاونت پژوهشی		صفحه (۲۴)

پلی الفین های بازیافتی که اغلب شامل پلی اتیلن با دانسیته بالا و پلی پروپیلن است که به میزان ۶۵ درصد وزنی در فرمولاسیون به کار می‌رود و می‌توان آنرا از بطری‌ها و کیسه‌های پلاستیکی بازیافتی تهیه نمود. به میزان ۲۰ درصد وزنی از تایر‌های اسقاطی اتومبیل به عنوان جزء الاستومری استفاده می‌شود. الیاف فایبر‌گلاس خرد شده به عنوان جزء تقویت کننده به میزان ۱۵ درصد وزنی در فرمولاسیون به کار می‌رود که این جزء را هم می‌توان از پلیمرهای بازیافتی حاوی الیاف فایبر‌گلاس تهیه نمود. افزودنی‌ها هم به میزان ۱ تا ۵ درصد وزنی استفاده می‌شود.

فرایند تولید:

مواد اولیه به کار رفته ابتدا در یک اکسترودر دو پیچه مخصوص کامپاندینگ تحت حرارت ۳۰۰ درجه فارنهایت با هم مخلوط شده و سپس این مخلوط وارد یک اکسترودر دیگر که به سر آن یک دای با شکل مخصوص تراورس وصل است می‌شود. بعد از خروج از اکسترودر دوم توسط حوضچه‌ی آب خنک، سرد می‌شود وقتی به دمای محیط رسید، به طول‌های مورد نظر که ۲۵۹,۲ سانتی متر است بریده می‌شود.

فرایند اکستروژن:

اکستروژن، در صنایع مختلف و با مواد مختلف انجام می‌گیرد و به طور مشخص در صنایع لاستیک و پلاستیک تولید بخش عمده‌ای از محصولات را در بر می‌گیرد. به کمک این فرآیند قطعات پلاستیکی در حالت خام با ابعاد معین قالبگیری می‌شوند. دستگاهی که به این منظور مورد استفاده قرار می‌گیرد اکسترودر نامیده می‌شود. اکسترودر در انواع مختلفی مانند اکسترودر مارپیچی، فشاری و ... موجود می‌باشد. اکسترودرهای تک مارپیچ رایج ترین انواع اکسترودرها هستند. اینگونه اکسترودرها قابلیت فرآیند اکثر مواد موجود را با اقتصادی ترین شرایط بهره برداری در هم آمیخته و بدین لحاظ با استقبال فوق العاده مواجه شده‌اند.

اکسترودر در فرآیند اکستروژن سه عمل اصلی انجام می‌دهد.

۱. مواد را یا ذوب کرده و یا به حالت خمیری در می‌آورد.

۲. فشاری جهت حرکت دادن مواد به طرف مجرای قالب بر آنها اعمال می‌کند.

۳. عمل اختلاط و اعمال برش را روی مواد انجام می‌دهد.

اساس مکانیکی فرایند اکستروژن ساده است. یک مارپیچ درون سیلندر می‌چرخد و ماده پلاستیک را به

تیر ۱۳۸۷	گزارش نهایی	مطالعات امکان‌سنجی مقدماتی طرح‌های صنعتی
صفحه (۲۵)		مجری: جهاد دانشگاهی واحد صنعتی امیرکبیر- معاونت پژوهشی

جلو میراند. مارپیچ مانند یک سطح شیب دار است که پیرامون یک محور پیچیده شده است. هدف از این کار (چرخش)، چند برابر سازی نیرو است تا از این طریق بر نیروهای مقاوم بزرگی که موجودند، غلبه شود. در فرآیند اکستروژن سه نیروی مقاوم وجود دارند که باید بر آنها غلبه کرد. این نیروها عبارتند از: مالش ذرات جامد خوراک بر دیواره سیلندر و همچنین ذرات جامد بر یکدیگر در بخش‌های نخستین مارپیچ (ناحیه خوراک)، چسبندگی مذاب به دیواره سیلندر و در نهایت مقاومت مذاب سیال در مقابل حرکت. مهمترین منبع گرمایی برای ذوب مواد تقریباً در تمامی سیستم‌های اکستروژن، انرژی گرمایی حاصل از گردش و اصطکاک مارپیچ (که توسط موتور در سیلندر می‌چرخد) با مواد پلاستیک است.

در نتیجه در بسیاری از فرآیندها این نکته مهم را باید در نظر داشت که گرم کنندهای سیلندر، منبع عمدۀ و اصلی برای گرم کردن ماده به هنگام ذوب آن محسوب نمی‌شوند و برخلاف آنچه که ما فکر می‌کنیم، اثری چندان در فرآیند گرم کردن و ذوب ماده ندارند.

اکستروژن فرآیندی است که در آن انرژی از موتور و گاهی گرم کنها به پلاستیک سرد منتقل می‌شود و در نتیجه مواد از شکل جامد به مذاب تبدیل می‌شوند. مواد ورودی به بخش خوراک اکسترودر سرددتر از سطح مارپیچ و سیلندر است، اما دمای سطح سیلندر در ناحیه خوراک همواره بالاتر از محدوده دمایی ذوب ماده پلاستیک است. سطح سیلندر در تماس با ماده پلاستیک ورودی سرد می‌شود و همزمان با انتقال گرما از بخش‌های انتهایی سیلندر و همچنین توسط گرم کن‌ها گرم می‌شود. بخش‌های انتهایی که به قالب سر اکسترودر نزدیک ترند، به دلیل گرمای ناشی از اصطکاک بین مارپیچ و مواد، گرم می‌شوند و نیازی به گرم کن ندارند، اما بخشی از سیلندر که در ناحیه خوراک واقع است، ممکن است به گرما نیاز داشته باشد و به همین خاطر گرمکن‌های این ناحیه می‌بایست روشن باشند. ماده پلاستیک می‌بایست به سطح سیلندر بچسبد تا از طریق تراشیده شدن توسط پره‌های مارپیچ به جلو حرکت کند و انتقال داده شود. در نتیجه ضریب اصطکاک بالایی بین ذرات پلاستیک و سطح سیلندر مورد نیاز است که این ویژگی به شدت تحت تأثیر دمای سطح سیلندر در ناحیه خوراک است. اگر ذرات پلاستیک به سطح سیلندر بچسبد، فقط به دور خود می‌چرخند و به جلو حرکت نمی‌کنند.

اصطکاک سطحی تنها چیزی نیست که بر حرکت خوراک تأثیرگذار است. بسیاری از ذرات هرگز با سطح سیلندر و یا کف مارپیچ تماس پیدا نمی‌کنند، بنابراین می‌بایست اصطکاک و درهم قفل شوندگی مکانیکی و چسبندگی در میان توده ذرات پلاستیک وجود داشته باشد.

۱۳۸۷ تیر	گزارش نهایی	مطالعات امکان‌سنجی مقدماتی طرح‌های صنعتی
صفحه (۲۶)		مجری: جهاد دانشگاهی واحد صنعتی امیرکبیر- معاونت پژوهشی

در تولید این محصول نیز ابتدا ماده خام پلیمری به همراه مواد افزودنی به اکسترودر خورانده می‌شود، در طول اکسترودر مواد تحت شرایط دمایی معین و تعیین شده با یکدیگر مخلوط می‌شود زمان ماندگاری مواد درون اکسترودر، دمای قسمت‌های مختلف اکسترودر و سایر پارامترها از جمله سرعت چرخش بسته به نوع اکسترودر، میزان محصول تولیدی، ویژگی‌های ماده خام پلیمری و ... تنظیم می‌گردد. پس از پایان عملیات اختلاط ماده آمیزه مذاب وارد دای می‌شود و به صورت مورد نظر شکل می‌گیرد. سپس محصول توسط سیستم خنک کن، خنک شده تا به دمای محیط برسد.

۴- تعیین نقاط قوت و ضعف تکنولوژی‌های مرسوم (به شکل اجمالی) در فرآیند

تولید محصول

بطور کلی فرآیند اکستروژن ساده بوده و از پیچیدگی خاصی برخوردار نمی‌باشد. تنها در حین عملیات باید به برخی موارد مانند دمای مارپیچ، سرعت مارپیچ، دبی خوراک ورودی و ... دقت شود تا محصولاتی با کیفیت مطلوب تولید شوند. در صورتی که از مواد پلاستیک جهت تولید تراورس استفاده شود، به نظر میرسد تنها روش مرسوم اکستروژن باشد. ولی اگر از مواد ترموموست مانند انواع رزینها استفاده گردد، روش‌های مختلفی از قبیل پالتروژن، RTM و قالبگیری دستی وجود دارند.

۱۳۸۷ تیر	گزارش نهایی	مطالعات امکان‌سنجی مقدماتی طرح‌های صنعتی
صفحه (۲۷)		مجری: جهاد دانشگاهی واحد صنعتی امیرکبیر- معاونت پژوهشی

۵- بررسی و تعیین حداقل ظرفیت اقتصادی شامل برآورد حجم سرمایه‌گذاری ثابت به تفکیک ریالی و ارزی (با استفاده از اطلاعات واحدهای موجود، در دست اجراء، UNIDO و اینترنت و بانک‌های اطلاعاتی جهانی، شرکت‌های فروشنده تکنولوژی و تجهیزات و ...)

در این بخش بررسی‌های پارامترهای مهم اقتصادی احداث یک واحد صنعتی تولید تراورس کامپوزیتی با حداقل ظرفیت اقتصادی نظیر؛ برآورد هزینه‌های ثابت و در گردش مورد نیاز واحد، نقطه سر به سر، سرانه سرمایه‌گذاری و ... انجام می‌گیرد. برای این منظور ابتدا برنامه سالیانه تولید واحد مورد نظر، بر اساس مشخصات فنی ماشین‌آلات خط تولید، برآورد می‌شود که در جدول زیر ارائه شده است. لازم به ذکر است؛ تولید سالیانه بر اساس تعداد ۳ شیف کاری ۸ ساعته برای ۳۰۰ روز کاری محاسبه گردیده است.

با توجه به اینکه فرایند تولید اکستروژن است و طول هر تراورس ۲,۵۹ متر می‌باشد، می‌توان گفت که در هر ده دقیقه یک تراورس تولید می‌شود. ظرفیت پیشنهادی در حال حاضر ۵۰۰۰۰ عدد در سال است که این تعداد با توجه به کمبود ۱۷۲۷۷۷۷ عدد تراورس تا پایان سال ۱۳۹۰، پیشنهاد می‌شود. این تعداد تراورس وزنی حدود ۵۵۰۰ تن دارد.

جدول (۱۱): برنامه سالیانه تولید

مطالعات امکان‌سنجی مقدماتی طرح‌های صنعتی	گزارش نهایی	تیر ۱۳۸۷
مجری: جهاد دانشگاهی واحد صنعتی امیرکبیر- معاونت پژوهشی		صفحه (۲۸)

کل ارزش فروش (میلیون ریال)	قیمت فروش واحد (ریال)	ظرفیت سالیانه	واحد	شرح	نمره
۶۶۰۰۰	۱۲۰۰۰	۵۵۰۰۰۰	کیلوگرم	تراورس کامپوزیتی	۱
مجموع (میلیون ریال)					

- برای محاسبات اقتصادی قیمت هر کیلوگرم تراورس کامپوزیتی ۱۲۰۰۰ ریال در نظر گرفته می شود

۱-۵-اطلاعات مربوط به سرمایه ثابت طرح

سرمایه ثابت به آن دسته از دارائی‌ها اطلاق می‌شود که دارای طبیعتی ماندگار داشته که در جریان عملیات واحد تولیدی از آنها استفاده می‌شود. این دارائی‌ها شامل زمین، ساختمان، وسایل نقلیه، ماشین‌آلات تولید، تأسیسات جانبی و ... می‌باشد که در ادامه هریک از آنها برای واحد تولیدی تراورس کامپوزیتی محاسبه می‌شود.

۱-۱-۵-هزینه‌های زمین و ساختمان سازی

برای محاسبه هزینه‌های تهیه زمین و ساختمان‌های مورد نیاز این واحد، لازم است اندازه بناهای مورد نیاز از قبیل؛ سالن تولید، انبارها، ساختمان‌های اداری، محوطه، پارکینگ و ... برآورد شود. سپس مقدار زمین مورد نیاز برای احداث بناها با در نظر گرفتن توسعه طرح در آینده، محاسبه شود. در جداول زیر مقدار زمین و انواع بناهای مورد نیاز، برآورد و هزینه‌های تهیه آنها محاسبه شده است.

جدول (۱۲): هزینه‌های زمین

جمع (میلیون ریال)	بهای هر متر مربع (ریال)	ابعاد (متر مربع)	شرح	نمره
۹۹	۲۲۰/۰۰۰	۴۵۰	زمین سالن‌های تولید و انبار	۱

۱۳۸۷ تیر	گزارش نهایی	مطالعات امکان‌سنجی مقدماتی طرح‌های صنعتی
صفحه (۲۹)		مجری: جهاد دانشگاهی واحد صنعتی امیرکبیر- معاونت پژوهشی

۱۱		۵۰	زمین ساختمان‌های اداری، خدماتی و عمومی	۲
۲۲۰		۱۰۰۰	زمین محوطه	۳
۱۱		۵۰	زمین توسعه طرح	۴
۳۴۱	مجموع (میلیون ریال)		۱۵۵۰	جمع زمین مورد نیاز (متر مربع)

جدول (۱۳): هزینه‌های ساختمان‌سازی

هزینه کل (میلیون ریال)	بهای هر متر مربع (ریال)	مساحت (مترمربع)	شرح	%
۷۰۰	۱/۷۵۰/۰۰۰	۴۰۰	سوله خط تولید	۱
۶۲,۵	۱/۲۵۰/۰۰۰	۵۰	انبارها	۲
۱۲۵	۲/۵۰۰/۰۰۰	۵۰	ساختمان‌های اداری، خدماتی و عمومی	۳
۷۵	۱۵۰/۰۰۰	۵۰۰	محوطه‌سازی، خیابان کشی، پارکینگ و فضای سبز	۴
۶۰	۳۰۰/۰۰۰	۲۰۰	دیوارکشی	۵
۱۰۲۲,۵	مجموع (میلیون ریال)			

۲-۱-۵- هزینه ماشین‌آلات و تجهیزات خط تولید

این هزینه‌ها براساس استعلام صورت گرفته از شرکت‌های مهم تولید کننده یا نمایندگی‌های معتبر برآورد می‌گردد. همچنین هزینه‌های جانبی تهیه ماشین‌آلات، شامل؛ هزینه‌های حمل و نقل، نصب و راهاندازی، عوارض گمرکی و ... نیز محاسبه می‌شود. در جدول زیر فهرست ماشین‌آلات تولیدی و تعداد مورد نیاز آن در خط تولید ارائه شده است و براساس قیمت‌های اخذ شده، هزینه‌های اصلی و جانبی تهیه ماشین‌آلات و تجهیزات، محاسبه گردیده است.

تیر ۱۳۸۷	گزارش نهایی	مطالعات امکان‌سنجی مقدماتی طرح‌های صنعتی
صفحه (۳۰)		مجری: جهاد دانشگاهی واحد صنعتی امیرکبیر- معاونت پژوهشی

جدول (۱۴): هزینه ماشین آلات خط تولید

ردیف	شرح	تعداد	قیمت واحد	هزینه کل (میلیون ریال)
			هزینه به دلار	
۱	اکسترودر دو پیچه مخصوص کامپاندینگ	۱	۶۰.....	
۲	اکسترودر تک پیچه مخصوص شکل دهنی	۱	۱۵۰.....	
۳	سیستم خنک کننده	۱	۳۰.....	
۴	دستگاه کشش و برش	۱	۶۰.....	
۵	سایر لوازم و متعلقات خط تولید (۵ درصد کل)		۴۹۴.....	
۶	هزینه حمل و نقل، خرید خارجی، نصب و راهاندازی (۱۰ درصد کل)		۹۸۸.....	
۷				
۹۸۸۲	مجموع (میلیون ریال)			

۳-۵-۱-۵- هزینه‌های تأسیسات

هر واحد تولیدی، علاوه بر دستگاه‌های اصلی خط تولید، جهت تکمیل یا بهبود فرآیندها، نیاز به تجهیزات و تأسیسات جانبی، نظیر؛ تأسیسات گرمایش و سرمایش، آب، برق، دیگ بخار، کمپرسور، تأسیسات اطفاء حریق و ... خواهد داشت. انتخاب این موارد با توجه به ویژگی‌های فرآیند و محدودیت‌های منطقه‌ای و زیستمحیطی انجام می‌گیرد. تأسیسات و تجهیزات مورد نیاز این طرح و هزینه‌های تهیه آن در جدول زیر ارائه شده است.

جدول (۱۵): هزینه‌های تأسیسات

ردیف	شرح	هزینه (میلیون ریال)
۱	تأسیسات سرمایش و گرمایش	۵۰۰

۱۳۸۷ تیر	گزارش نهایی	مطالعات امکان‌سنجی مقدماتی طرح‌های صنعتی
صفحه (۳۱)		مجربی: جهاد دانشگاهی واحد صنعتی امیرکبیر- معاونت پژوهشی

۵۰	تأسیسات اطفاء حریق	۲
۵۰	تأسیسات آب و فاضلاب	۳
۶۰۰	مجموع (میلیون ریال)	

۴-۱-۵- هزینه لوازم اداری و خدماتی

واحدهای اداری و خدماتی هر واحد تولید نیاز به لوازم و تجهیزات خاص خود را دارند که برای واحد تولید تراورس کامپوزیتی در جدول زیر برآورد شده است.

جدول (۱۶): هزینه لوازم اداری و خدماتی

ردیف	شرح	تعداد	قیمت واحد (ریال)	جمع هزینه (میلیون ریال)
۱	میز و صندلی	۱۵	۱/۵۰۰/۰۰۰	۲۲
۲	دستگاه فتوکپی	۱	۲۰/۰۰۰/۰۰۰	۲۰
۳	کامپیوتر و لوازم جانبی	۵	۱۰/۰۰۰/۰۰۰	۵۰
۴	تجهیزات اداری	سری	۱/۰۰۰/۰۰۰	۱۰
۵	خودرو سبک	۲	۱۵۰/۰۰۰/۰۰۰	۳۰۰
۶	خودرو سنگین	۱	۵۰۰/۰۰۰/۰۰۰	۵۰۰
مجموع (میلیون ریال)		۹۰۲		

۴-۱-۵- هزینه‌های خرید حق انشعباب

هر واحد تولیدی برای شروع فعالیت و ادامه آن، نیاز به آب، برق، گاز، ارتباطات و ... دارد. در جدول زیر، هزینه خرید انشعباب‌های برق، گاز، تلفن براساس ظرفیت مورد نیاز واحد تراورس کامپوزیتی ارائه شده است.

۱۳۸۷ تیر	گزارش نهایی	مطالعات امکان‌سنجی مقدماتی طرح‌های صنعتی
صفحه (۳۲)	مجری: جهاد دانشگاهی واحد صنعتی امیرکبیر- معاونت پژوهشی	

جدول (۱۷): حق انشعباب

ردیف	شرح	واحد	ظرفیت مورد نیاز	هزینه کل (میلیون ریال)
۱	انشعاب برق	رشته	۱۰۰۰ آمپر	۵۰۹
۲	انشعاب آب	اینج	۳ اینج	۲۲۳
۳	انشعاب سوخت	اینج	۳ اینج	۶۶
۴	انشعاب مخابرات	خط	۷ خط	۳۶
مجموع (میلیون ریال)		۸۳۴		

۶-۵- هزینه‌های قبل از بهره‌برداری

هزینه‌های قبل از بهره‌برداری شامل مطالعات اولیه، اخذ مجوزها، هزینه‌های آموزش پرسنل و راهاندازی آزمایشی و... می‌باشد که در جدول زیر، برآورد شده است.

جدول (۱۸): هزینه‌های قبل از بهره‌برداری

ردیف	عنوان	هزینه (میلیون ریال)
۱	مطالعات اولیه و اخذ مجوزهای لازم	۲۰۰
۲	آموزش پرسنل	۵۰۰
۳	راهاندازی آزمایشی	۱۲۰۰
مجموع (میلیون ریال)		۱۹۰۰

با توجه به جداول ۱۲ الی ۱۸ کلیه هزینه‌های ثابت مورد نیاز برای احداث طرح برآورد گردید که در جدول زیر به‌طور خلاصه کل سرمایه ثابت مورد نیاز طرح ارائه شده است.

جدول (۱۹): جمع‌بندی سرمایه‌گذاری ثابت طرح

هزینه		عنوان هزینه	ردیف
دلار	میلیون ریال		
	۳۴۱	زمین	۱
	۱۰۲۲,۵	ساختمان‌سازی	۲
	۶۰۰	تأسیسات	۳
	۹۰۲	لوازم و تجهیزات اداری و خدماتی	۴
	۹۸۸۲	ماشین‌آلات تولیدی	۵
	۸۳۴	حق انشعاب	۶
	۱۹۰۰	هزینه‌های قبل از بهره‌برداری	۷
	۷۷۴	پیش‌بینی نشده (۵ درصد)	۸
	۱۶۲۵۵,۵	جمع	
۱۶۲۵۵,۵		مجموع (میلیون ریال)	

۵-۲- هزینه‌های سالیانه

علاوه بر سرمایه‌گذاری مورد نیاز جهت احداث و راهاندازی واحد، یک سری از هزینه‌ها بایستی به صورت سالانه براساس تولید محصول انجام شود. این هزینه‌ها شامل تهیه مواد اولیه، نیروی انسانی، انرژی مصرفی، هزینه استهلاک تجهیزات، ماشین‌آلات و ساختمان‌ها، هزینه تعمیرات و نگهداری، هزینه‌های فروش محصولات، هزینه تسهیلات دریافتی، بیمه و ... می‌باشد. در جداول زیر هزینه‌های سالیانه هریک از این موارد برآورد شده است.

جدول (۲۰): هزینه سالیانه مواد اولیه

قیمت کل (میلیون ریال)	صرف سالیانه	قیمت واحد		محل تأمین	واحد	شرح	نمره
		دلار	ریال				
۲۱۱۲۰	۳۵۲۰۰۰		۶۰۰۰	مواد بازیافتی	کیلوگرم	پلاستیک	۱
۴۴۰۰	۱۱۰۰۰		۴۰۰۰	تایرهای	کیلوگرم	تایر اتومبیل(پودر)	۲
۱۳۸۷ تیر		گزارش نهایی		مطالعات امکان‌سنجی مقدماتی طرح‌های صنعتی			
صفحه (۳۴)		مجری: جهاد دانشگاهی واحد صنعتی امیرکبیر- معاونت پژوهشی					

				اسقاطی			
۱۴۸۵۰	۸۲۵۰۰		۱۸۰۰۰	مواد بازیافتی	کیلوگرم	الیاف فایبر گلاس کوتاه	
۱۶۵۰	۵۵۰۰		۳۰۰۰۰		کیلوگرم	مواد افروزنده	۴
۴۲۰۲۰	مجموع (میلیون ریال)						

جدول (۲۱): هزینه سالیانه نیروی انسانی

ردیف	شرح	تعداد	حقوق ماهیانه (ریال)	حقوق و مزایای سالیانه معادل ۱۴ ماه (میلیون ریال)
۱	مدیر ارشد	۱	۸/۰۰۰/۰۰۰	۱۱۲
۲	مدیر واحدها	۳	۶/۰۰۰/۰۰۰	۲۵۲
۳	پرسنل تولیدی متخصص	۳	۳/۵۰۰/۰۰۰	۱۴۷
۴	پرسنل تولیدی (تکنسین)	۵	۳/۰۰۰/۰۰۰	۲۱۰
۵	کارگر ماهر	۵	۳/۰۰۰/۰۰۰	۲۱۰
۶	کارگر ساده	۱۰	۲/۵۰۰/۰۰۰	۳۵۰
۷	خدماتی	۲	۲/۵۰۰/۰۰۰	۷۰
	مجموع (میلیون ریال)			۱۳۵۱

جدول (۲۲): مصرف سالیانه آب، برق، سوخت و ارتباطات

ردیف	شرح	واحد	صرف روزانه	تعداد روز کاری	هزینه سالیانه (میلیون ریال)
۱	برق مصرفی	کیلووات	۱۲۰۰		۳۰۰
۲	آب مصرفی	متر مکعب	۶۰		۵۰
۳	تلفن	-	-		۲۰
۴	سوخت	متر مکعب	۱۰۰۰		۸۰
	مجموع (میلیون ریال)				۴۵۰

صفحه (۳۵)	گزارش نهایی	مطالعات امکان‌سنجی مقدماتی طرح‌های صنعتی
-----------	-------------	--

جدول (۲۳): استهلاک سالیانه ماشین‌آلات، تجهیزات و ساختمان‌ها

ردیف	شرح	هزینه (میلیون ریال)	نرخ استهلاک (%)	هزینه استهلاک (میلیون ریال)
۱	ساختمان‌ها، محوطه و ...	۱۰۲۲,۵	۵	۵۱,۱۲۵
۲	ماشین‌آلات خط تولید	۹۸۸۲	۱۰	۹۸۸,۲
۳	تأسیسات	۱۵۰	۱۰	۱۵
۴	لوازم و تجهیزات اداری و خدماتی	۹۰۲	۱۵	۱۳۵,۳
مجموع (میلیون ریال)				
۱۱۸۹				

جدول (۲۴): تعمیرات و نگهداری سالیانه ماشین‌آلات، تجهیزات مورد نیاز

ردیف	شرح	هزینه (میلیون ریال)	نرخ استهلاک (%)	هزینه استهلاک (میلیون ریال)
۱	ساختمان	۱۰۲۲,۵	۵	۵۱,۱۲۵
۲	ماشین‌آلات خط تولید	۹۸۸۲	۱۰	۹۸۸,۲
۳	تأسیسات	۱۵۰	۷	۱۰,۵
۴	لوازم و تجهیزات اداری و خدماتی	۹۰۲	۱۰	۹۰,۲
مجموع (میلیون ریال)				
۱۱۴۰				

جدول (۲۵): هزینه تسهیلات دریافتی

ردیف	شرح	مقدار (میلیون ریال)	نرخ سود (%)	سود سالیانه (میلیون ریال)
۱	تسهیلات بلند مدت	۱۱۳۷۸,۸۵	۱۰	۵۶۸,۹
۲	تسهیلات کوتاه مدت	۵۰۸۹	۱۲	۶۱۱

جدول (۲۶): هزینه‌های سالیانه

صفحه (۳۶)	گزارش نهایی	مطالعات امکان‌سنجی مقدماتی طرح‌های صنعتی	تیر ۱۳۸۷
			مجری: جهاد دانشگاهی واحد صنعتی امیرکبیر - معاونت پژوهشی

ردیف	شرح	هزینه سالیانه	دollar	میلیون ریال
۱	مواد اولیه			۴۲۰۲۰
۲	نیروی انسانی			۱۳۵۱
۳	آب، برق، تلفن و سوخت			۴۵۰
۴	استهلاک ماشین‌آلات، تجهیزات و ساختمان‌ها			۱۱۸۹
۵	تعمیرات و نگهداری ماشین‌آلات، تجهیزات و ساختمان			۱۱۴۰
۶	هزینه تسهیلات دریافتی			۱۱۷۹,۹
۷	هزینه‌های فروش (۲ درصد کل فروش)			۱۳۲۰
۸	هزینه بیمه کارخانه (۰/۰ درصد)			۹۴,۴
۹	پیش‌بین نشده (۵ درصد)			۲۳۷۸
جمع		۵۱۱۲۲,۳		
مجموع (میلیون ریال)		۵۱۱۲۲,۳		

۳-۵- سرمایه در گرددش مورد نیاز طرح

سرمایه در گرددش به نقدینگی اطلاق می‌شود که برای تهیه مواد و ملزمات مورد نیاز در جریان تولید نظیر مواد اولیه، نیروی انسانی و ... هزینه می‌شود و به‌طور کلی شامل سرمایه‌ای است که باید کلیه هزینه‌های جاری واحد تولیدی را پوشش دهد و لازم است در هر زمان در دسترس باشد. مقدار سرمایه در گرددش بستگی به توان بازرگانی و مدیریتی واحد تولیدی دارد به‌طور مثال اگر امکان دسترسی سریع به مواد اولیه در هر زمان وجود داشته باشد، نیاز کمتری به سرمایه برای تهیه آن است و بر عکس در صورت طولانی بودن فرآیند دسترسی به آن، سرمایه در گرددش برای خرید افزایش می‌باید چراکه لازم است مواد مورد نیاز برای زمان بیشتری سفارش داده شود.

به‌طور معمول حداقل سرمایه در گرددش مورد نیاز، معادل ۲۰ الی ۲۵ درصد کل هزینه‌های جاری سالیانه واحد تولیدی (معادل هزینه‌های ۲ الی ۳ ماه) است. این مسئله برای مواد اولیه خارجی که ممکن است

مطالعات امکان‌سنجی مقدماتی طرح‌های صنعتی	گزارش نهایی	تیر ۱۳۸۷
مجربی: جهاد دانشگاهی واحد صنعتی امیرکبیر- معاونت پژوهشی		صفحه (۳۷)

فرآیند سفارش و خرید آن طولانی باشد دوازده ماه در نظر گرفته می‌شود تا ریسک توقف خط تولید به علت فقدان مواد اولیه کاهش یابد. در جدول زیر سرمایه در گردش مورد نیاز برای انجام مطلوب جریان تولید محصول محاسبه شده است.

جدول (۲۷): برآورد سرمایه در گردش مورد نیاز

ردیف	شرح	مقدار مورد نیاز	ارزش کل	
		میلیون ریال	دلار	
۱	مواد اولیه داخلی	۲ ماه	۸۴۰,۴	
۲	مواد اولیه خارجی	۱۲ ماه	-	
۳	حقوق و مزایای کارکنان	۲ ماه	۲۷۰,۲	
۴	آب و برق، تلفن و سوخت	۲ ماه	۹۰	
۵	تعمیرات و نگهداری	۲ ماه	۲۲۸	
۶	استهلاک	۲ ماه	۲۳۷,۸	
۷	تسهیلات دریافتی	۳ ماه	۲۹۴,۹	
۸	هزینه‌های فروش، بیمه، پیش‌بینی نشده	۳ ماه	۹۴۸	
جمع		۱۰۴۷۲		
مجموع (میلیون ریال)		۱۰۴۷۲		

۴-۵- کل سرمایه مورد نیاز طرح

کل سرمایه مورد نیاز برای احداث واحد تولید تراورس کامپوزیتی شامل دو جزء سرمایه ثابت (جدول ۱۹) و سرمایه در گردش (جدول ۲۷) است که به‌طور خلاصه در جدول زیر ارائه شده است.

جدول (۲۸): سرمایه‌گذاری کل

ردیف	شرح	ارزش کل (میلیون ریال)

۱۳۸۷ تیر	گزارش نهایی	مطالعات امکان‌سنجی مقدماتی طرح‌های صنعتی
صفحه (۳۸)		مجری: جهاد دانشگاهی واحد صنعتی امیرکبیر- معاونت پژوهشی

۱۶۲۵۵,۵	سرمایه ثابت	۱
۱۰۴۷۲	سرمایه در گردش	۲
مجموع (میلیون ریال)		

– نحوه تأمین سرمایه

برای تأمین سرمایه مورد نیاز طرح، از تسهیلات بلندمدت (۵-۲ ساله) برای تأمین ۷۰ درصد سرمایه ثابت مورد نیاز و از تسهیلات کوتاه مدت (۱۲-۶ ماهه) برای تأمین ۵۰ درصد سرمایه در گردش مورد نیاز استفاده می‌شود.

جدول (۲۹): نحوه تأمین سرمایه

سهم سرمایه‌گذاران (میلیون ریال)	تسهیلات بانکی		مبلغ (میلیون ریال)	نوع سرمایه
	مقدار (میلیون ریال)	سهم (درصد)		
۴۸۷۶,۶۵	۱۱۳۷۸,۸۵	۷۰	۱۶۲۵۵,۵	سرمایه ثابت
۵۲۳۶	۵۲۳۶	۵۰	۱۰۴۷۲	سرمایه در گردش
مجموع (میلیون ریال)				
۱۰۱۱۲,۶۵	۱۶۶۱۴,۸۵			

۶-۵- شاخص‌های اقتصادی طرح

پس از ارائه جداول مالی سرمایه، هزینه و درآمد، جهت بررسی بیشتر مسائل اقتصادی طرح، لازم است شاخص‌های مهم مرتبط، از قبیل؛ قیمت تمام شده، سود ناخالص سالیانه، نرخ برگشت سرمایه، مدت زمان بازگشت سرمایه، درصد تولید در نقطه سر به سر، درصد سرمایه‌گذاری ارزی به سرمایه‌گذاری کل، سرانه سرمایه‌گذاری ثابت و ... برای مقاضیان سرمایه‌گذاری طرح تولید تراورس کامپوزیتی محاسبه شود که در ادامه ارائه می‌شود.

– قیمت تمام شده:

$$\frac{\text{هزینه سالیانه}}{\text{مقدار تولید سالیانه}} = \frac{\text{قیمت تمام شده واحد کالا}}{\text{قیمت تمام شده واحد کالا}}$$

تیر ۱۳۸۷	گزارش نهایی	مطالعات امکان‌سنجی مقدماتی طرح‌های صنعتی
صفحه (۳۹)	مجری: جهاد دانشگاهی واحد صنعتی امیرکبیر- معاونت پژوهشی	

کیلوگرم / ریال ۹۲۹۴ = قیمت تمام شده واحد کالا

- سود ناخالص سالیانه:

میلیون ریال ۱۴۸۷۷,۷ = سود ناخالص سالیانه \Rightarrow هزینه کل - فروش کل = سود ناخالص سالیانه

- درصد سود سالیانه به هزینه کل و فروش کل:

$$\text{درصد } ۲۹ = \frac{\text{سود ناخالص سالیانه}}{\text{هزینه کل تولید}} \times 100 = \frac{\text{درصد سود سالیانه به هزینه کل}}{\text{درصد سود سالیانه}}$$

$$\text{درصد } ۲۲ = \frac{\text{سود ناخالص سالیانه}}{\text{فروش کل}} \times 100 = \frac{\text{درصد سود سالیانه به فروش}}{\text{درصد سود سالیانه فروش کل}}$$

- نرخ برگشت سالیانه سرمایه:

$$\text{درصد } ۵۷ = \frac{\text{سود سالیانه}}{\text{سرمایه‌گذاری کل}} \times 100 = \frac{\text{درصد برگشت سالیانه سرمایه}}{\text{درصد برگشت سالیانه سرمایه}}$$

$$\text{سال } ۱/۸ = \frac{۱۰۰}{\text{درصد برگشت سالیانه سرمایه}} \Rightarrow \text{مدت زمان بازگشت سرمایه}$$

- سرمایه‌گذاری ثابت سرانه:

$$\text{میلیون ریال } ۵۶۰ = \frac{\text{سرمایه‌گذاری ثابت}}{\text{تعداد کل پرسنل}} \Rightarrow \text{سرمایه‌گذاری ثابت سرانه}$$

- سرمایه‌گذاری کل سرانه:

$$\text{ریال } ۹۲۰ = \frac{\text{سرمایه‌گذاری کل}}{\text{تعداد کل پرسنل}} \Rightarrow \text{سرمایه‌گذاری کل سرانه}$$

تیر ۱۳۸۷	گزارش نهایی	مطالعات امکان‌سنجی مقدماتی طرح‌های صنعتی
صفحه (۴۰)		مجری: جهاد دانشگاهی واحد صنعتی امیرکبیر- معاونت پژوهشی

۶- میزان مواد اولیه عمده مورد نیاز سالانه و محل تأمین آن از خارج یا داخل کشور قیمت ارزی و ریالی آن و بررسی تحولات اساسی در روند تأمین اقلام عمده مورد نیاز در گذشته و آینده

مواد اولیه مورد نیاز تقریباً به طور کامل در کشور موجود بوده و از آنجا که بیشتر از مواد بازیافتی استفاده می‌گردد، هم صرفه اقتصادی داشته و هم به حفظ محیط زیست کمک می‌کند. نوع و قیمت مواد اولیه مصرفی در جدول ۲۰ آورده شده است.

۷- پیشنهاد منطقه مناسب برای اجرای طرح

انتخاب محل اجرای یک طرح تولیدی عموماً براساس معیارهای زیر صورت می‌گیرد:

۱. بازار تأمین مواد اولیه

۲. بازار فروش

۳. احتیاجات و نیازمندی دیگر طرح

۴. امکانات زیربنایی مورد نیاز طرح

۵. حمایتهای خاص دولتی

در ادامه با تشریح هر کدام از معیارهای فوق، مکان یابی اجرای طرح انجام خواهد گردید.

۱. بازار تأمین مواد اولیه

تیر ۱۳۸۷	گزارش نهایی	مطالعات امکان‌سنجی مقدماتی طرح‌های صنعتی
صفحه (۴۱)		مجری: جهاد دانشگاهی واحد صنعتی امیرکبیر- معاونت پژوهشی

اصلی ترین ماده اولیه مصرفی طرح، انواع کیسه‌ها و بطری‌های پلاستیکی، تایر اتومبیل و پلاستیک‌های حاوی الیاف شیشه است. که این مواد تقریباً در اکثر استان‌های کشور قابل تأمین است لذا کلیه استان‌هایی که عنوان بازار مصرف محصول تولیدی عنوان شد، می‌توانند عنوان استان‌های مناسب از لحاظ قابلیت تأمین مواد اولیه پیشنهاد گردد.

۲. بازار فروش

یکی از معیارهای مکان‌یابی هر طرح تولیدی، انتخاب محلی است که دارای نزدیک ترین فاصله با بازارهای محصولات طرح باشد. بازار فروش محصولات طرح، محل‌های اجرای پروژه‌های توسعه راه آهن جمهوری اسلامی و همچنین قطارهای شهری خواهد بود که با استناد بر مطالب ذکر شده در مورد طرح‌های در حال اجرای راه آهن و مترو، استان‌های تهران، اصفهان، قزوین، آذربایجان شرقی، خراسان، کرمانشاه، گیلان، گلستان، خراسان و سیستان و بلوچستان پیشنهاد می‌گردد.

۳. احتیاجات و نیازمندی‌های دیگر طرح

هر طرح تولیدی نیازمند مواردی مانند برق، آب، ارتباطات، نیروی انسانی و غیره می‌باشد. در مورد طرح حاضر از آنجایی که کلیه نیازمندی‌های فوق در سطح نیاز طرح در نقاط مختلف کشور قابل تأمین است لذا محدودیت خاصی به لحاظ انتخاب محل وجود ندارد.

۴. امکانات زیربنایی مورد نیاز

از جمله امکانات زیربنایی می‌توان به راههای ارتباطی، شبکه برق سراسری، فاضلاب و غیره اشاره کرد که در طرح حاضر در سطح نیاز طرح، می‌توان گفت که محدودیت و حساسیت خاصی در انتخاب محل اجرای طرح وجود ندارد.

۵. حمایت‌های خاص دولتی

طرح حاضر یک طرح عمومی صنعتی است و لذا به نظر نمی‌رسد که حمایت‌های خاص دولتی برای آن وجود داشته باشد. البته اجرای طرح در نقاط محروم می‌تواند مشمول برخی حمایت‌های عمومی دولتی شود که این حمایت‌ها ارتباطی به نوع طرح نداشته بلکه تابع محل انتخاب شده برای اجرای آن خواهد بود و لذا بدینو سیله می‌توان گفت از لحاظ این معیار نیز محدودیت یا تسهیلات خاص دولتی برای طرح وجود ندارد.

۱۳۸۷ تیر	گزارش نهایی	مطالعات امکان‌سنجی مقدماتی طرح‌های صنعتی
صفحه (۴۲)		مجری: جهاد دانشگاهی واحد صنعتی امیرکبیر- معاونت پژوهشی

۸- وضعیت تأمین نیروی انسانی و تعداد اشتغال

با توجه به جدول ۲۱ در این طرح به طور مستقیم امکان اشتغال ۲۹ نفر را فراهم می‌آورد. در بخش تأمین مواد اولیه مورد نیاز از قبیل مواد پلاستیک و پودر تایر ضایعاتی نیز شغل‌هایی ایجاد خواهد شد.

ردیف	شرح	تعداد
۱	مدیر ارشد	۱
۲	مدیر واحدها	۳
۳	پرسنل تولیدی متخصص	۳
۴	پرسنل تولیدی (تکنسین)	۵
۵	کارگر ماهر	۵
۶	کارگر ساده	۱۰
۷	خدماتی	۲
۲۹	مجموع	

۹- بررسی و تعیین میزان تأمین آب، برق، سوخت، امکانات مخابراتی و ارتباطی (راه راه‌آهن - فرودگاه - بندر ...) و چگونگی امکان تأمین آنها در منطقه مناسب برای اجرای طرح

الف- برآورد برق مورد نیاز و چگونگی تأمین آن

توان برق مورد نیاز طرح با توجه به مصرف ماشین آلات و تأسیسات و همچنین نیاز روشنایی 1200 kW برآورد شده است. این توان برق به راحتی از شبکه برق سراسری کشور و ، ساختمان‌ها و غیره در کلیه استان‌ها قابل تأمین است.

ب- برآورد آب مورد نیاز و چگونگی تأمین آن

در طرح حاضر آب علاوه بر نیازهای بهداشتی و آشامیدنی کارکنان آن و همچنین برای آبیاری فضای سبز اندکی نیز در فرایند تولید مورد نیاز خواهد بود که با توجه به تعداد کارکنان و ظرفیت سالیانه تولید محصول، حجم مصرف سالیانه 12000 متر مکعب برآورد می‌گردد که این میزان آب از طریق شبکه لوله کشی شهرک صنعتی محل اجرای طرح قابل تأمین است.

ج- برآورد سوخت مصرفی مورد نیاز و چگونگی تأمین آن

سوخت در طرح حاضر صرفاً برای تأمین گرمایش مورد استفاده قرار خواهد گرفت . بهترین سوخت پیشنهادی طرح، گاز شهری است ولی نظر بر اینکه برخی شهرک‌ها دارای لوله کشی گاز بوده و برخی دیگر فاقد آن هستند از اینرو در طرح حاضر گازوئیل به عنوان سوخت انتخاب شده است ولی در صورتی که محل نهایی انتخاب شده برای اجرای طرح از لوله کشی گاز شهری برخوردار باشد انتخاب آن اولویت خواهد

تیر ۱۳۸۷	گزارش نهایی	مطالعات امکان‌سنجی مقدماتی طرح‌های صنعتی
صفحه (۴۴)		مجری: جهاد دانشگاهی واحد صنعتی امیرکبیر- معاونت پژوهشی

داشت . ولی در حال حاضر با ف رض انتخاب گازوئیل به عنوان سوخت، میزان سوخت مصرفی سالیانه طرح در حدود ۳۰۰۰۰ مترمکعب در سال خواهد بود.

د- برآورد امکانات زیربنایی مورد نیاز
- راه-

نیازمندی طرح به راه را می توان در حالت زیر مورد بررسی قرار داد:

- عبور و مرور کامیو نهای حامل مواد اولیه و محصول

مواد اولیه مصرفی طرح به وسیله کامیون به محل اجرای طرح وارد شده و محصولات تولیدی نیز به وسیله همین وسایل به بازار مصرف حمل خواهد شد . از اینرو راههای ارتباطی مناسب حرکت این وسایل نقلیه لازم است در محل اجرای طرح وجود داشته باشد.

- عبور و مرور کارکنان

کارکنان به وسیله خودروهای سواری و مینی بوس به محل اجرای طرح رفت و آمد خواهند کرد که لازم است محل اجرای طرح دارای امکانات ارتباطی مناسب آن باشد.

و- سایر امکانات مانند راه آهن، فرودگاه و بندر

به جز امکانات مناسب برای تردد کامیون و خودروهای سواری، امکانات دیگری برای طرح مورد نیاز نمی باشد.

تیر ۱۳۸۷	گزارش نهایی	مطالعات امکان‌سنجی مقدماتی طرح‌های صنعتی
صفحه (۴۵)		مجری: جهاد دانشگاهی واحد صنعتی امیرکبیر- معاونت پژوهشی

۱۰- وضعیت حمایت‌های اقتصادی و بازرگانی

- حمایت تعریفه گمرکی (محصولات و ماشین‌آلات) و مقایسه با تعریفه‌های جهانی

با مراجعه به مقررات صادرات و واردات وزارت بازرگانی، نتیجه گیری شده است که هیچگونه حمایت گمرکی و تعریفه‌ای برای محصول مورد مطالعه وجود ندارد.

در خصوص تعریفه‌های جهانی نیز باید گفت که برای اظهار نظر در این مورد لازم است کشور مقصد صادرات بطور دقیق مشخص گردد تا بواسطه آن امکان مطالعه در این مورد بوجود آید.

- حمایت‌های مالی (واحدهای موجود و طرح‌ها)، بانک‌ها - شرکت‌های سرمایه‌گذار

در خصوص حمایت‌های مالی از طرح‌های صنعتی مشابه طرح حاضر در کشورمان باید گفت که این حمایت‌ها صرفاً در سطح ارائه تسهیلات بانکی می‌باشد که این تسهیلات حالت عمومی داشته و برای کلیه طرح‌هایی که از توجیه اقتصادی مناسب برخوردار هستند، پرداخت می‌شود. بنابراین در مجموع می‌توان گفت که حمایت‌های ویژه خاصی در خصوص طرح وجود ندارد.

تیر ۱۳۸۷	گزارش نهایی	مطالعات امکان‌سنجی مقدماتی طرح‌های صنعتی
صفحه (۴۶)		مجری: جهاد دانشگاهی واحد صنعتی امیرکبیر- معاونت پژوهشی

۱۱- تجزیه و تحلیل و ارائه جمع‌بندی و پیشنهاد نهایی در مورد احداث واحدهای

جدید

با توجه به بررسی های انجام شده:

- در حال حاضر تولید کننده داخلی برای این محصول وجود ندارد اما با توجه به موارد کاربرد و صرفه جویی در هزینه نهایی از چندین طریق و روند رو به گسترش خطوط ریلی کشور بازار داخلی مناسبی برای این محصول در کشور پیش بینی می شود همانطور که گفته شد اگر از پلاستیک ها و لاستیک های بازیافتی استفاده شود هم هزینه مواد اولیه کاهش می یابد و هم قیمت خو تراورس و از طرفی به علت کاملا بازگشت پذیر بودن این تراورس بعد از تخریب هم قابل استفاده هستند و طولانی بودن عمر این تراورس خود یک صرفه جویی مهم در هزینه نصب و تعویض است. با توجه به این مزایای گفته شده و مهمتر از همه غیر آلینده بودن این محصول می تواند در سال های آتی ۳۰ درصد بازار تراورس کشور را در اختیار می گیرد. همچنین با عنایت بر مطالعات صورت گرفته می توان گفت که بازار کشورمان به لحاظ عرضه انواع تراورس از حالت کمبود عرضه برخوردار است و لذا ایجاد واحدهای تولیدی جدید کاملا توجیه پذیر است. با توجه به حجم کمبود در داخل از یک طرف و همچنین هزینه بالای حمل و نقل به نسبت ارزش خود تراورس، پیشنهاد می گردد که احداث واحدهای جدید با نگرش توزیع داخل صورت گیرد.

تیر ۱۳۸۷	گزارش نهایی	مطالعات امکان‌سنجی مقدماتی طرح‌های صنعتی
صفحه (۴۷)		مجری: جهاد دانشگاهی واحد صنعتی امیرکبیر- معاونت پژوهشی

۱۲- منابع و مأخذ

۱- اداره کل اطلاعات و آمار وزارت صنایع و معادن.

۲- مرکز اطلاعات و آمار وزارت بازرگانی.

۳- کتاب "مقررات صادرات و واردات سال ۱۳۸۶"، انتشارات شرکت چاپ و نشر بازرگانی.

۴- پایگاه اطلاع‌رسانی مرکز آمار ایران.

۵- پایگاه اطلاع‌رسانی مرکز پژوهش‌های مجلس جمهوری اسلامی ایران.

۶- نمایندگی شرکت‌های تولیدکنندگان ماشین‌آلات اکسترودنظیر شرکت پولاد شمال

۷- پایگاه‌های اطلاع‌رسانی شرکت‌های تولید کننده ماشین‌آلات اکسترودر

۸- سازمان توسعه تجارت ایران

۹- سازمان صنایع کوچک و شهرک‌های صنعتی ایران

۱۰- شرکت ملی پتروشیمی ایران

۱۱- سایت‌های اینترنتی مربوط به تراورس‌های کامپوزیتی

تیر ۱۳۸۷	گزارش نهایی	مطالعات امکان‌سنجی مقدماتی طرح‌های صنعتی
صفحه (۴۸)		مجری: جهاد دانشگاهی واحد صنعتی امیرکبیر- معاونت پژوهشی